

De scholen die deelnemen aan
de digitale centrale examens algemene vakken BB 2008
t.a.v. de secretaris van het eindexamen

Onderwerp	Kenmerk	datum
Oefenen met invoeren N-term in CitoTester	CEVO 08.0320	5 maart 2008

Geachte heer, mevrouw,

Op woensdag 11 juni 2008 maakt de CEVO om 8 uur 's morgens de normering bekend van de digitale centrale examens voor de algemene vakken BB¹. Met dat gegeven kunt u de cijfers van de kandidaten en vervolgens de uitslag vaststellen. Dat is op zichzelf geen nieuws: het wijkt niet af van wat u al jaren gewend bent bij de centrale examens. Ook in 2008 past u dit toe bij de cspe's BB en bij de centrale examens in de andere leerwegen en bij havo/vwo.

De digitale BB-examens verschillen van de overige centrale examens doordat **voor iedere variant een afzonderlijke normeringsterm (N-term)** wordt vastgesteld.

Doordat de meeste schooladministratiepakketten (nog) niet kunnen omgaan met examens die bestaan uit meerdere varianten, wijkt de administratieve procedure op onderdelen af van wat u de afgelopen jaren als standaardregel toepaste en neemt de administratieve last iets toe. Deze brief focust op de specifieke aandachtspunten bij deze procedure en beschrijft hoe u van tevoren een keer kunt oefenen met het bepalen van de cijfers voor de digitale BB-examens.

Wat moet op school gebeuren op woensdag 11 juni?

Wij beschrijven hier in hoofdlijnen waar de procedure in 2008 bij de digitale examens afwijkt ten opzichte van de overige examens. Daarvoor schetsen wij in het kort ook de procedure bij de overige examens, om te kunnen wijzen op de verschillen.

Standaard procedure (papieren cse's, cspe's)

- 1) Zodra de scores vaststaan en zo mogelijk ruim voor de bekendmaking van de N-term, voert u in het schooladministratiepakket de scores van de kandidaten in.
- 2) Op de dag van de bekendmaking voert u per vak schaalengte en N-term in. Het schooladministratiepakket berekent dan het c.e.-cijfer van de kandidaat.

Wat is anders bij de digitale BB-examens?

Bij de digitale BB-examens is de eerste stap (het invoeren van de scores op een eerdere datum) zinloos. Voor deze examens wordt een N-term **per variant** vastgesteld. Dus bijvoorbeeld voor Engels een N-term voor 1a, voor 1b, enzovoorts tot en met variant h3.

De meeste schooladministratiepakketten kunnen in 2008 niet omgaan met verschillende N-termen per vak in één tijdvak en bovendien zijn de varianten waarschijnlijk niet in het schooladministratiepakket vastgelegd.

De verschillende N-termen zijn noodzakelijk, omdat (net als bij centrale examens in opeenvolgende jaren) op zichzelf betrekkelijk kleine verschillen in moeilijkheidsgraad aanwezig kunnen zijn.

---

¹ Zie: activiteit nr. 22 in de Activiteitenplanning, versie 2, 19 september 2007

Om met de N-termen per variant te kunnen omgaan, is in CitoTester een voorziening aangebracht.

- **Per afnameplanning** kan CitoTester uit de bepaalde score en de N-term de cijfers voor het centraal examen bepalen.
- Dat cijfer moet vervolgens worden ingevoerd in het schooladministratiepakket.

Beide handelingen kunnen pas worden verricht **nadat** de N-termen op 11 juni bekend zijn gemaakt.

Daardoor moet de school op 11 juni enige extra werkzaamheden verrichten. Meer werk dan anders en ook van een iets ander karakter, maar op zichzelf goed te doen.

Voor een zorgvuldige vaststelling van de uitslag is het van groot belang dat:

- a. de procedure op school in het kader van de proef op de som geheel wordt uitgevoerd (uitgetest);
- b. op de uitslagdatum tijd is gereserveerd voor het verrichten van de specifieke werkzaamheden voor BB.

Globale procedure bij de digitale BB-examens

In de bijlage staat een uitvoerige beschrijving met beeldschermafdrukken.

Na afname en correctie van elk examen bevat CitoTester tijdig voor 11 juni van alle kandidaten de volgende gegevens:

- de variant die de kandidaat heeft gemaakt;
- de schaallengte (maximale score);
- en de vastgestelde (eind)score van de kandidaat.

Op 11 juni is de gang van zaken als volgt:

- 1) Als examensecretaris gaat u naar het scherm met alle (afgesloten) afnameplanningen.
- 2) Bij elke afnameplanning kan (linksonder bij 'Rapporten') het 'Rapport totaalscores' worden geopend.
- 3) Als dat wordt geopend, wordt gevraagd naar de N-term.
- 4) U voert de N-term in die hoort bij de variant van deze afnameplanning.
- 5) Dan verschijnt het 'Overzicht leerlinggegevens' met de totaalscores van de kandidaten die aan deze afnameplanning hebben deelgenomen en met hun cijfer voor de desbetreffende variant.
NB Neemt u vooraf kennis van de waarschuwingen 1 en 2 in de bijlage.
- 6) Dat 'Overzicht leerlinggegevens' kan worden geprint.
- 7) Voor alle afnameplanningen wordt dit herhaald. U beschikt dan over een aantal lijsten, gelijk aan het aantal afnameplanningen.
- 8) Met deze lijsten heeft u voor elke kandidaat voor al diens digitale BB-examens (tot dan toe afgelegd) het c.e.-cijfer op schrift.
- 9) Deze cijfers worden per vak en kandidaat in het schooladministratiepakket ingevoerd.

Aandachtspunten

1. naamgeving afnameplanningen

Zoals zo vaak bij digitale processen kan een handige naamgeving de werkzaamheden aanzienlijk vereenvoudigen. Het is praktisch als de naam van de afnameplanning het vak én de code van de variant bevat. Bijvoorbeeld BB-Ne-08-2a.

2. herkansingen

Het systeem voorziet niet in een automatische keuze voor een hoogste score als de kandidaat in een vak twee keer examen heeft afgelegd. Als een kandidaat al voor 11 juni bij een of twee vakken van zijn recht op herkansing gebruik heeft gemaakt, dan komt u bij het invoeren van de cijfers voor dat vak de kandidaat twee keer tegen en voert u voor de bepaling van de uitslag het hoogste cijfer in.

In BRON moet uiteindelijk wel zowel eerste als tweede keer worden vermeld; de volgorde is daarbij irrelevant.

3. geen cijfers in schooladministratiepakket

Een enkel schooladministratiepakket staat geen directe invoer van c.e.-cijfers toe maar vraagt om score, schaallengte en N-term. Dan kan als volgt worden gehandeld.

- Per vak voert u in uw schooladministratiepakket een schaallengte van 90 en een N-term van 1,0 in (dat kan al voor 11 juni).
- Op 11 juni maakt u met CitoTester zoals hierboven beschreven per afnameplanning (uiteeraard met de vastgestelde N-termen) het 'Rapport totaalscores' en u print het 'Overzicht leerlinggegevens'.
- U vult de standardscore in (tussen haakjes vermeld) uit het 'Overzicht leerlinggegevens'. U doet dit in uw schooladministratiepakket voor alle kandidaten en vakken.
- Het schooladministratiepakket berekent dan de eindcijfers.

4. bij een vak maar één variant gebruikt?

Het kan zijn dat u kon volstaan met het inzetten van maar één variant voor een vak. Dan kunt u voor dit vak de van de papieren examens bekende procedure kiezen: vooraf de scores van de kandidaten invoeren, op 11 juni alleen N-term en schaalengte.

5. andere methodes

De hier beschreven methode is geen voorschrift maar maakt optimaal gebruik van de voorzieningen in CitoTester. Ook bij andere methodes (zoals een vooraf gemaakte spreadsheet met kandidaten, vakken, varianten en scores en daarna handmatige cijferinvulling via de omzettingstabel) wordt vooraf oefenen nadrukkelijk geadviseerd.

6. invoering N-term

Het is van groot belang dat nagegaan wordt of overal de door de CEVO vastgestelde N-term is ingevoerd.

7. het oefenen

Het is van belang dat de gehele procedure als oefening wordt doorlopen met de in de proef op de som afgelegde oefenexamens. In ieder geval ook bij enkele vakken met verschillende afnameplanningen en verschillende varianten. Daartoe staan hieronder de in te voeren voorbeeld-N-termen.

vak	N-term variant BB-vb07	N-term variant BB-vb06
Nederlands	0,9	1,1
Frans	1,2	0,5
Duits	0,9	0,4
Engels	0,6	0,6
Geschiedenis	1,1	1,2
Aardrijkskunde	0,0	0,0
Economie	0,9	1,6
Maatschappijleer 2	1,2	0,8
Wiskunde	1,7	1,1
Nask 1	0,2	1,3
Biologie	1,1	0,0

De N-termen in deze tabel kunnen afwijken van de N-term die in de examenjaren 2007 en 2006 voor de desbetreffende varianten zijn vastgesteld. Hieraan liggen twee redenen ten grondslag:

- *Anders dan in 2008 gold de toen vastgestelde N-term voor alle varianten van het desbetreffende vak;*
- *Net als in 2008 kon de definitieve N-term niet kleiner zijn dan de toen aangewezen voorlopige N-term.*

Voor de dyslexie-varianten kunt u bij het oefenen dezelfde N-term gebruiken als die van het bijbehorende voorbeeldexamen.

Mocht u technische problemen ondervinden bij het omzetten van score naar cijfer dan kunt u contact opnemen met de Ict-examenhelpdesk van Cito (<http://compex.cito.nl>, kies: Ict-examenhelpdesk).

Eventuele inhoudelijke vragen kunt u stellen aan de CEVO-Examenlijn (e-mail: examen@cevo.nl, telefoon:030 2843055)

De inzet is dat het in 2009 mogelijk is om van alle varianten de N-termen in één keer te importeren, zodat op de uitslagdatum de cijfers per afnameplanning direct kunnen worden getoond.

Hoogachtend,

J. Kastelein
secretaris vmbo

Bijlage

Het invoeren van N-termen in CitoTester en de verwerking in het schooladministratiepakket

A. Stappen in CitoTester

- * Open TestManager.
- * Klik in het TestManager Hoofdmenu op *Afnameplanningen*. Het scherm *Beheer afnameplanningen* verschijnt.
- * Selecteer de afnameplanning waarvoor u N-termen in wilt gaan voeren en klik onder *Rapporten* op de optie 'Rapport totaalscores'.
Het volgende venster verschijnt:

- * Vul de N-term in die hoort bij de variant die u gebruikt hebt in deze afnameplanning en klik op OK. U vindt de N-termen in de normeringsbrief van de CEVO; de N-term voor de oefening staat in deze brief.
- * De variant ziet u het gemakkelijkst als u die in de naam van de afnameplanning hebt vermeld; bijvoorbeeld BB-Ne-08-2a.
Het 'Overzicht leerlinggegevens' wordt getoond:

Leerlingnr	Leerlingnaam	Eind-score	Eind-cijfer	(standaard-score)	Afnamestatus
1013	Habiba Charouk	30	6,9	(59)	Afgerond
1000	Jan Klaassen	28	6,5	(55)	Afgerond
1007	Mustapha Rajid	39	8,7	(77)	Afgerond
1010	Youssef Sahin	39	8,7	(77)	Afgerond

In het overzicht vindt u per kandidaat het cijfer en de standaardscore. Die laatste hebt u alleen nodig als het schooladministratiepakket geen directe invoer van cijfers accepteert.

- * Print het 'Overzicht leerlinggegevens'.
- * Herhaal de bovenstaande handelingen voor iedere afnameplanning die u voor het examen heeft gemaakt.
- * Ga na of u voor alle afnameplanningen de door de CEVO vastgestelde N-term hebt ingevoerd.
- * Bundel alle overzichten per vak.

B. Stappen in het schooladministratiepakket

- * Voer de cijfers uit de overzichten in, in het schooladministratiepakket.
- * Als het schooladministratiepakket geen cijfers accepteert, vult u in het schooladministratiepakket voor alle vakken schaalengte 90 in en N-term 1,0 en daarna per kandidaat en vak de op het 'Overzicht leerlinggegevens' genoemde standaardscores. Het schooladministratiepakket komt dan op het toegekende cijfer.
- * Heeft een kandidaat al voor 11 juni voor een of twee vakken gebruik gemaakt van zijn recht op herkansing, dan zijn er voor het herkanste vak twee eindcijfers. In de procedure komt u dat vanzelf tegen, u kiest voor de uitslag het hoogste van beide cijfers.

Waarschuwing 1

Soms zult u in een afnameplanning een examen voor een leerling tegenkomen met de status 'Afgebroken'. Deze status kan op twee manieren ontstaan:

- * Manier 1 - U heeft het examen al voor de leerling geladen, maar nooit echt opgestart, bijvoorbeeld omdat de leerling niet aanwezig bleek te zijn. U heeft hiervoor op de knop "Annuleren" gedrukt in onderstaande afbeelding.

- * Manier 2 - Tijdens het examen is de computer uitgevallen of uitgezet.

U kunt een afgebroken examen gewoon weer opstarten en laten afmaken door de leerling. Het examen zal verder gaan waar het gebleven is.

Er zijn redenen te bedenken, waarom u het examen (nog) niet wilt laten afmaken, zoals wanneer de leerling voor langere tijd niet in staat is om het examen te maken. In dit geval blijft de status "afgebroken" staan.

Dit kan voor problemen zorgen, zoals:

- * U kunt deze leerling niet een ander examen laten maken, zolang hij een afgebroken examen heeft.
- * U kunt de afnameplanning niet afsluiten en openen voor correctie, zolang er een afgebroken examen in staat.

In deze situaties is het noodzakelijk om de status van het examen aan te passen en daarna de leerling te verwijderen uit de afnameplanning. Dit gaat als volgt:

1. U opent in TestManager de afnameplanning waaruit de leerling verwijderd moet worden.
2. U selecteert de betreffende leerling in de afnameplanning in TestManager.
3. U kiest onder *Status* voor de optie 'Terugzetten'.
4. De status voor deze leerling verandert in 'Niet gestart'.
5. **U verwijdert vervolgens de leerling uit deze afnameplanning.**
6. Als de leerling het examen over een tijd opnieuw gaat maken, dan maakt u daarvoor een nieuwe afnameplanning.

!! Let erop dat u een examen na het terugzetten van de status nooit laat herstarten.

Waarschuwing 2

Een afgebroken of een teruggezet examen (zie waarschuwing 1) komt op een vreemde manier terug in het rapport 'Rapport totaalscores'.

- * Bij een afgebroken of teruggezet examen dat nooit echt gestart is, verschijnt een score 0, maar kan wel degelijk een cijfer verschijnen. Dit examen is nooit gemaakt, dus u moet dit cijfer negeren.
- * Bij een afgebroken of teruggezet examen waarvan bij de eerste poging een aantal vragen gemaakt zijn, verschijnt de score van de eerste poging en het bijbehorende cijfer.

Wij raden u aan bij het overnemen van de cijfers alert te zijn op afwijkende scores en cijfers, zoals hierboven beschreven.